

var ikki meira enn 2 mánaðar eldri, látið uppstandurin var gjørdur umborð, enn látið menninir mynstraðu uppá. Skipið fekk »høvudssyn« áðrenn tað fór til Grønlands og alt var, sum tað skuldi vera. Stoddin á skipinum man hava verið tann sama sum látið mynstrað var. Um so var, at tað skuldi verið tódnáð eitt sindur, vildi tað væl ikki verið veikari fyri tað.

Tórshavn, 1. september 1934.
Jens Jacob Niclasen.
Mourits Niclasen. Hans Hansen.

Frú K. S. Anthoniussen ljósmóður 25.ára jubileum 1. oktober.

I Føroyum er lagnan mongum tung og horð. Tað vil so vera, her sum nær alt lívið er á og øll tenasta tikin úr sjónum av størsta parti Føroyinga. Og mangir hava latið liv sít í hesum virki sínum — og lagnan verður vist ikki ódrvisi, tess verri.

Millum áðura var ein maður, ættadur úr Húsavík, sum fyrri okkurt um 27 árum síðani lat liv sít á sjónum í stríðnum fyrri heimi snum og dagligu føði. Hesin maður var giftur við Kattrine Anthoniussen, fødd Johanneesen, systir ungfrúgv Hansine, sum handlar á Bryggjubakka í Havnini.

Lagnan vildi, at hjúnarlag teirra ikki varð meira enn eitt ár.

Fyrri ikki at koma øðrum til byrðu og eisini fyrri sjálf eftir forimuni at lætta øðrum neyðstøddum í teim ymsu trupulleikum lívins, jattaði hon so Fuglfróingum í at fara at læra til ljósmóður, tí tann, sum var undan henni bar, var heilsulítil — og ferðirnar um Fuglfróarskard líka norður til Gjár á hávetri vóru ofta og tíðum harðar og tungar í stormi og kavaroki bæði nætur og dagar.

Frú Anthoniussen hevur allar tíðir verið skjót í vending; hon fór við fyrsta skipi í somu viku, látið hoyrdist, at pláss var opið í København eftir ein føroyskan ljósmóðurlærling, sum av ymsum orsokum ikki fór.

Lærutíðin var eitt ár. Hon kom heim aftur og byrjaði starv sítt straks í Fuglfróði.

Fyrri úttan sít ljósmóðurstarv fekk hon eisini onnur stovr at virka í og fyrri, tildomis at hjálpa læknum í mangar mátar og spara um arbeiði teirra — tá var bert ein lækni fyrri allar Norðuroyggjar og hála Eysturoyna. Og ofta var ikki faramandi til Klakksvíkar eftir lækna (flest øll kenna andevísðuna í høgætastormi). Sjúkplejerska var heldur eingin í Fuglfróði. Skifta forbindingar og leggja umsløg og annað tilfitt var hennara virki, tá ið tað var neyðugt.

Hendan ljósmóðir er í øllum sínum distrikti sera væl lýdd. Tað sæst eisini gløgt í bústaði hennara: Fuglfróði. Har hevur hon mong almen álitistovr — millum annað hevur hon í mong ár verið ein limur í sjúkrakassastýrinum, formður

í ljósmóðurfelaginum nú í eitt ár, og eisini hevur hon verið uppstillad til Føroya lögling av socialdemokratiska flokkinum í Eysturoynni.

Hon hevur verið økonomisk neyðstøddum ein góður stuðil.

I mong ár hevur hon haft sjómansheim, hvar altíð hevur verið hugnaligt fyrri fiskimenn og onnur.

Hon hevði hugsad sær at kunna liva — ikki bert fyrri — men eisini av síni ljósmóðurstarvi. Men sum hjá so mongum øðrum, misveðnaðist tað. Alla hennara fyrstu tíð vóru korinir ring, horð, lítill og eingin løn — bert 60 kr. um árið. Eykainntøkurarnar við barnaføðingar vóru í flest øllum tilfellum lítlar og viðhvert ongar; nær alt fólkíð í distriktinum hevði ikki aðrar pengainntøkur enn tær, sum sjógvurin gav, og har av leiðindi hevði tað nokk og ofta og tíðum meira en nokk fyrri sjálvt at fáa sít dagliga breyð. At frú Anthoniussen ikki á henda hátt kundi fáa nokk til føði sína, undrar ongan, og fyrri ikki at leggja skyldfólki sínum til byrði, neyðdist hon at luttaka í ymsum arbeiðum, sum ein ljósmóðir helst átti at vera frí fyrri, millum annað fiskaturking, sum alt ov mikið minkaði um kreftir hennara. Av hesum oyðiløgðust hendur hennara, soleiðis, at tað tók langar tíðir at gróða tær aftur. Og ein lækni — táverandi næstformaður í føroyska ljósmóðurfelaginum — segði soleiðis eina ferð: »Det er en Skam for de Myndigheder, under hvilke Jordemødrene sortere, at disse skal være saa daarligt aflagt, at de skal være nødt til at foretage Arbejder, som fuldstændig ødelægge deres Hænder«. Hesin lækinn hevði sæð frú Anthoniussens av fiskararbeiðinum mishandlað hendur og ógvadist, og hann undraðist eisini yvir, at hennara sjúklingar komu seg so skjótt aftur tross alt. Men hvat skuldi hon gera; liv skuldi hon.

Hennara heilsa er ikki góð longur. Høvuðsorsokin er óivað tað harða og kroppsliga neryandi arbeiði, sum hon frá 1909 og til 1920 neyðdist at gera. Tá batnaðu kor føroysku ljósmóðurinnar — tí betri.

Eisini her í Havnini er hendan ljósmóðir væl lýdd av øllum, sum kenna hana; hon hevur tvær ferðir vikariera her.

Tórshavn 1. oktbr. 1934.
Hansine Hansen.

N. A. Eidesgaard.

Sum kólega er hon ein av teim bestu, og aldri hevur hoð á nakran hátt spart seg, tá ið tað galt at hjálpa, antin tað var kólegum ella øðrum. Og ynskir um, at hon enn í mong ár má halda áfram við sínum alvarsmikla og samfundsgagnliga virki eru óivað mong bæði millum kólegar og hennara sóknar íbúgvavar.

Hansine Hansen.

ÚR SUÐUROY

Ymis viðurskipti í Føroyum tyrr og nú.

Undir omanfyrri standandi yvirskrift skrivaði ein innsendari, »Gamal Føroyingur«, grein í hesum blaði. Eg faldi tað sum mína skyldu at rætta ymist av tí, ið »Gamal Føroyingur« hevði framselt. Millum annað haldi eg ikki, at fáatekir arbeiðsmenn á Tvøroyri kunna leita sær lívsbreyð av landbrúki. Tað var tann tíð, at Føroyingar kundu leita sær breyð av landbrúki. Tað var tann tíð, at Føroyingar kundu siga: »Ull er Føroya gull«; men tann tíðin er farin. At eplir nú eru vorðin Føroya gull, tað veit eg einki um. Sjálvandi er tað skeiðt, at bondur og jarðeigarar keypa eplir, áðrenn velurin er hálvliðin. Hetta er beinan vegin harmuligt og má harðliga átalast; men ognarleys fólk eiga sjáldan so mikið av eplum, at tað er nevnivert til húsrúki. Hetta kemur av tí orsök, at ognarleys fólk fáa sjáldan nakað at velja í úttan óvanda jorð, sum bóndin ikki týmir at velja sjálvur. Tað er gudi og hvørjum manni kunnugt, at mosajorð dugir einki til eplir. At menn velja mosajorð er ikki fyrri eplini skuld, men fyrri at dyrka jorðina, soleiðis at hon seinri skal kunna bera gras; men hin ognarleysi fær ikki grasið, og tí verður hansara arbeiði næstan burturspilt. Hetta havi eg hildið fram, og eg veit, at øll skilafólk geva mær rætt í hesum. Men ein »Búmaður« í Føroya-tíðindi er illskur inn á meg; tí eg skrivi slíkt. Sannleikin verður ikki toldur, tað veit eg væl, og »Búmaður« er ein ognarmáður, sum eigur nógv mosajorð. Hann vil hava hana undanveltað, og tessvegna vil hann hava arbeiðsleys fólk at velja hana undan. Eg vil leggja hesum »Búmanni« góð ráð.

Hann skal biðja menn fyrri løn at velja, og so fær hann sjálvur eplini og grasið. Ella eisini kann hann lata ognarleysar menn fáa stykkið leigufritt í t. d. 20 ár, so fær hin ognarleysi eitt sindur av løn fyrri sít sleip og strev. »Búmaður« brikslar mær smásinni. Tað taki eg mær ikki nær av — tvorturímóti. Eg gleði meg tessvegna yvir, at »Búmaður« er stórsinnadur og ger soleiðis, sum rætt er. Tá ið ein talar um smásinni, so má hann vita, at hann er stórsinnadur sjálvur. »Búmaður« ræður teim arbeiðsleysu til at taka hakan í hond. Tað er rætt; men eg kann ikki gera við, at eg fái ein lítlan misstanka um, at »Búmaður« ætlar at reiggja Hitler-koyrilin yvir arbeiðsleys og ognarleys. Tað ser logið út, at sama blaðið, sum eggjar ognarleysum at velja

fyrri stórmannin, lyftir smámannafíggingin, Adolf Hitler, upp til skyggja. Í hesum viðfangi loyvi eg mær at peika á tann kærleika, sum Hitler hevur til tey arbeiðsleysu í Týsklandi. Frúgvín Ellen Hørup skrivur: »Hensigten med hele dette nazistiske Sammensurium af foreløren Beskyttelse af Kvinderne er simpelt hen at dække den gennemgribende Omlægning af Arbejdet, der foregaar i Tyskland. Til Fordel for Nazismens Mænd paa Bekostning af Kvinderne, til Fordel for Industrien paa Bekostning af Arbejderklassen, Lønnen trykkes for hele Arbejderklassen ved at Manden tvinges til at arbejde for Kvindelen, der ligger 30—40 pCt. under Mandens«. Eg kvíði fyrri, at Hillerbumaðurin í »Føroyatíðindi« skrivur til »Fordel for Jordejerne paa Bekostning af Arbejderklassen« og teim ognarleysu — neyðars smásinni! »Búmaður« roynir at ræða fólk við grýlum sum t. d., at »tað ið hvussu er ikki er socialistisk skipan at loyva manni at eiga jorð«. Hetta leggi eg ikki í at svara uppá; tí eg veit, at øll skilafólk kenna slíkar grýtur — eingin ræðist tær longur.

Tað var ein góður sukurmoli, ið »Búmaður« rættir teim ognarleysu, tá hann skrivur hesi orð: »Sjálvandi er »idealið« tað, at tann maður, ið hug og dugnaðskap hevur til at fáast við jorð, átti so mikla jorð sjálvur, sum honum torvaði. Jú, hetta er eitt vakurt »ideali«; men tíverri sigur »Búmaður« hesi syrgjulligu orð: »Men beint nú í stundini við einum orði at ordna tað heila, er neyvan gjørligt«. Altså »Sagen udsættes til næste Aar«, neyðar børn, sum gleddu seg til at fáa sukurmolan!!! »Beint nú í stundini ber tað ikki til«. Nær man stundin koma? Kanska »Búmaður« ger so væl at siga okkum tað, tí nú fara tey ognarleysu at kedast. Menn hava heila sít liv søkt um traðir, og altíð hava teir hoyrt um tað góða, vakra »ideali«; men tað kemur ikki longur. Afturhalds »idealið« kenna vit tíverri alt ov væl. Vit leingjast nú eftir at siggja gerningar.

Orð nytta einki.

J. H. Danbjørg.

Suðuroyarkol.

Tað má gleða øll her á landi, at nú eru vónir um, at munagóður kolagrevstur kemur í lag í Trongisvági.

Við at keypa Suðuroyarkol styðjar ein arbeiðararnar á Tvøroyri.

Tessvegna er hetta ein landsak, sum øll eiga at styðja. Men koma privatir spekulantar

har upp í leikin, so verður sakin at leggja heilt aðraleiðis fyrri.

Hetta eiga okkara heiðraðu lögtingsmenn sjálvandi at hugsa um. At harra P. M. Dam hugsar um slíkt, er sjálvandi, og at »Dimmalætting« rættir afturbeinið frá sær í somu stund, sum nakar gongur privatkapitalistunum ov nær, er eisini sjálvandi; men at eg skuldi fáa sparkið, vardi meg ikki.

Eg eri stoltur av, at blaðstjórin á amtmanblaðnum minnst til míni; men hvussu tað ber til, at hann veit, hvat eg hugsi, fátí eg ikki, úttan so er, at nœsin á honum virkar eins og ein »antenna«. Eftir hvat »Føroyatíðindi« sigur frá, kann tað eisini hava góða grund.

Porkenningur.

Boltleikir!

Sunnudagin hin 23. september høvdu vit her á Tvøroyri vitjan av V. b. Tíðliga á morgni var at siggja teir ungu boltspælarnar ganga aftur og fram eftir vegnum og kaga út móti »Hovdanum« við tí ynski: »Vit vóna at V. b. kemur!« Og vónurnar slógu til, hóast biðja varð leingi. Kl. 4 byrjaði so leikurin millum V. b. og T. b. Leikvøllurin var heldur vánaligur at spæla á, av tí at tað í vikuni frammanundan hevði regnað nógv, og at tað í ymsum stöðum vóru stór dýkir, so ikki var gott hjá spælarnum at fóta sær. Leikurin sýntist at vera væl spældur frá báðum portum at byrja við og royni var at skora boltin inn millum stengurnar, men lítið bar til; tó eydnaðist tað T. b. fyrst at fáa hetta úti. Nú kom øði í V. b. og royndist teir so væl, at tá hesin fyrsti helmingur var at enda, høvdu teir sigrað við 2—1. Millum fyrsta og annan helming var sum vanligt ein lítul stöðgur, og komu tá fleiri av áskodaranum inn á vøllin og har fullu nógv ljótorði til T. b. spælarnar, men teir vísti seg sum rættur »sportsmenn«, og tóku tað við »godi Humor«; teir høvdu verið við undirlutan og vildu vera tað beint. So ljóðaði dómara »flojtan« aftur og byrjað varð uppá annan helming. Hendan helming má sigast, at T. b. hevði alt spælið, og vóru alla tíðina við yvirlutan; og úrslitið vísti tað eisini, tá leikurin var komin at enda, tí tá høvdu T. b.-arnir »skorað« boltin 6 ferðir inn, meðan V. b. bert 1 ferð. Leikurin endaði so við einum siguri til T. b. við 7 mál móti 3. Hetta var óivað seinasti boltleikur, ið spældur verður her á leikvøllinum í ár, altsó av summarboltfelagunum. Á ein máta kann tað vera rætt, tí nú er so langt útlíðið og veturin stendur fyrri durðum; men um